

KIRKEN UNDERVISER

Undervisningsmodeller | Praktisk pædagogisk arbejde | Kireligt børne- og ungdomsarbejde | Andagter og gudstjenester | Anmeldelser og litteratur

– Det aktuelle tidsskrift for kirkens pædagogik og undervisning

Oktober | 2008

GUD ER STOR OG STÆRK
...Gudsforestillinger i 3. klasse

KOM SÅ DRENGE!
Drengekonfirmander

MÆND OG TRO
Mænd og kirke
Mænd og kristendom

>3

TEMA:

UNDERVISNING AF
DRENGE OG MÆND

Velkommen til et nyt og mere farverigt Kirken Underviser

Redaktionen har i længere tid arbejdet med et nyt og mere tidssvarende layout til bladet. Her har I resultatet, vi håber, I synes om det. Bladets formål er dog stadig det samme, nemlig at give inspiration til kirkens forskellige former for undervisning både praktisk og teoretisk.

Temaet for dette blad: Mænd og Drenge er også et længe ventet nummer, som vi er meget glade for at kunne præsentere. Der er især blandt præster, organister og sognemedhjælpere længe blevet talt om, at det er svært at nå drenge og mænd med kirkens undervisning. Dette kommer til udtryk allerede ved minikonfirmanderne, hvor hoveddelen af deltagerne er piger. Men også i konfirmandundervisningen og kirkens tilbud til f.eks. forældre og andre voksne er det ofte svært at få mændene i tale.

Vi har i dette nummer bl.a. vendt os til vore nabolande for at få inspiration. Fra Tyskland hører vi om erfaringer med mande-arbejde i den evangeliske kirke, og fra Sverige får vi et bud på hvordan man kan arbejde med drengegrupper. De svenske forfattere Peter Lindberg og Jens Sjögren har også sagt ja til at lave et kursus i København i november måned.

Vi har også været så heldige i dette nummer, at få et indblik i en stor undersøgelse om konfirmandundervisningen, som Centeret for Ungdomsstudier og Religionspædagogik har foretaget i Roskilde Stift. Denne undersøgelse peger på en mere handlingsorienteret undervisning, hvis man vil nå drengene.

Vi håber meget, at bladet vil give inspiration til såvel mænd som kvinder, der varetager Kirkens Undervisning.

De bedste hilsner
Helle Marie Danielsen
Kirkefaglig Videreuddannelse

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion

Elsebeth Kragh Dediou, Mogens Bering Rasmussen, Keld Balmer Hansen (ansv.), Inger Margrethe Mikkelsen, Helle Marie Danielsen, Benthe Kleon Jeppesen (ansv.), Kirsten Sogaard, Inge Lise Reiche, Per Rene Jensen

Redaktionssekretær: Helle Marie Danielsen
Peter Bangs Vej 1, 2000 Frederiksberg,
tlf.: 38 38 41 20

Sats, layout: Karina Rydendahl, Unitas Forlag a/s
ISSN: 1602-2785

Udgiver:
Kirkefaglig Videreuddannelse
Diakonissestiftelsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38 38 41 20
www.kirkefaglig-videreuddannelse.dk

Målsætning:
Målsætningen for Kirkefaglig Videreuddannelse er at uddanne diakonale og religionspædagogiske medarbejdere, der ud fra en kirkelig faglighed kan indgå som inspiratorer, iværksættere og ledere i kirkens arbejde.

Tryk: Clemensstrykkeriet a/s

Abonnement:
Årsabonnement (4 numre) kr. 235,-
Lossalg kr. 75,-
Henvendelse til:
Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg Tlf.: 36 16 64 81
E-mail info@unitasforlag.dk

indhold

- 04 VINGER SOM BÆRER**
af Peter Lindberg og Jens Sjøgren
- 09 GUD ER STOR OG STÆRK**
... og så bestemmer han over jorden,
af Helle Marie Danielsen
- 10 JUST DO IT!**
Kirkens undervisning kan lære af drengene,
af Suzette Munksgaard og Søren Østergaard
- 14 KOM SÅ DRENGE!**
af Ruth van Gilse
- 16 MÆND I DEN TYSKE KIRKE**
af Martin Rosowski
- 18 MÆND OG TRO**
af Peder Thyssen
- 20 RYK EN BALLE OG GIV
PLADS TIL ALLE**
af Keld Balmer Hansen
- 22 FROKOSTKLUBBEN**
af P. Vermund Jensen
- 24 BOGANMELDELSER**

Vinger som bærer

Af Peter Lindberg og Jens Sjögren

I den svenske kirke har man gennem mange år haft grupper, der kun er for drenge. Peter Lindberg og Jens Sjögren har i en årrække arbejdet med disse drengegrupper, og de har samlet deres erfaringer i bogen »Vingar som bär«. I denne artikel videregiver de to svenske forfattere både praktiske eksempler samt teoretiske overvejelser i forbindelse med arbejdet med drenge.

Ilden var tændt. I et lokale på lejrskolen sad ni drenge i en rundkreds med hver deres stykke brænde på knæet og en kulstift hvilende i hånden, foran hver af dem brændte et varmelys. Opgaven lød på, at man på brændet skulle skrive eller tegne, det man fortro i sit liv og ting, man ikke var stolt af. Svigt, misundelse, slag man har uddelt, forseelser man har begået, kærester man har behandlet dårligt osv.

Stemningen i lokalet var tæt, og vi havde for længe siden passeret »grine- og pjattestadiet«. Efter en halv time stod hele gruppen samlet i den kolde novembernat, hver af dem holdt hårdt på sit brændestykke. Efter at de

sidste instruktioner var givet, gik gruppen i stilhed ud i skoven mod den plads, hvor bålet allerede brændte. På den ene side af bålet markerede to brændende fakler en port ind til bålet, på den anden side af bålet dannede to andre fakler en udgang. Drengene samledes i en rundkreds om bålet, og på eget initiativ gik den første dreng frem, lagde sit brændestykke på bålet og stod et kort øjeblik og så på, at ilden fik fat i brændestykket. Herefter gik han ud gennem udgangen. Da alle havde gjort dette, samledes gruppen igen rundt om bålet, der nu brændte kraftigt. Vi ledere sagde lidt om at overgive det, man havde skrevet til flam-

merne og lade det stige op gennem røgen mod himlen. De, som havde lyst, blev stående i stilhed ved bålet, de andre gik ind for at drikke varm kakao. Efter 45 min. savnede vi Said, han stod stadig ude ved bålet. Jeg gik ud for at se om alt var i orden. Da jeg nåede frem til ham, spurgte jeg, om det var ok, at jeg stillede mig ved ilden. Han nikkede til svar. Jeg spurgte ham, om han ikke skulle ind og drikke kakao sammen med de andre. Said svarede: »Jeg forlader ikke bålet, før end mit brændestykke er ødelagt af flammerne.« *Hvad skete der med Said i novemberaften?*

Ritualer som berører

Vores erfaringer med teenage-drenge er, at de savner positive ritualer, der giver dem muligheder for at udtrykke det, som rører sig inden for deres til tider hårde facade. Ritualerne er et værktøj, der gør, at man når drengene på et dybere plan. Som kirke tilbyder vi mange ritualer i menighedens gudstjenesteliv, men det er få unge, som berøres af dem. Os, der arbejder med unge drenge, må forstærke og udvikle ritualerne, så de bliver kraftfulde og berører. Måske har afbrænding af papirslapper i en blikspand gjort sit? Det vil sige, at drengene på kirkebænkene har fået til opgave at skrive deres synder ned på små papirslapper. Herefter skal de lægge dem i en blikspand, som kirketjeneren bærer ud af kirken og brænder af, eftersom brandalarmen ikke tillader, at man gør det inde i kirken. Ved sådan et ritual berøres sanserne ikke på et dybere plan. Vi er privilegerede i kirken, fordi vi har symbolhand-

linger, som et naturligt værktøj i vores møde med mennesker. Men spørgsmålet er, om vi tør bruge denne mulighed fuldt ud?

*Han giver den udmattede kraft, den kraftsløse giver han ny styrke.
Drenge bliver trætte og udmattede, unge mænd snubler og falder.
Men de, der håber på Herren, får nye kræfter, de får vinger som ørne.
De løber uden at blive trætte, de vandrer uden at udmattes.*

Esajas 40, 29-31

De kraftfulde symboler

De evangelietekster, som handler om tilgivelse og befrielse, bliver levende, når de bliver gestaltet i et ritual, hvor drengene berøres. Dette gælder i alle former for symbolarbejde. I vores omfattende arbejde med drenge og mænd, har vi med årene forstået betydningen af at bruge og udvikle kreative udtryksformer så som rollespil, farver, ler, dans, visualisering, drømme, musik, ritualer, eventyr, myter, film mm. Med disse værktøjer bliver bibelteksterne mere levende, interessante og lettere at tage til sig. Dette betyder, at man må finde tekster, der passer til de drenge, man har i drengegruppen. Dette kræver stor bibelkundskab, da man ikke kan bruge de samme tekster til forskellige grupper. Derfor er det heller ikke muligt for os at give forslag til bibeltekster i artiklen eller i vores bog »Vingar som bär – ett killgruppsmaterial«. Her er det præstens ansvar at væe teolog. Dette indebærer, at man har en fod i såvel det bibelske sprog, som i drengenes hverdagsliv. Det er der mødet sker mellem drengene, Bibelen og gudstjenesten.

Drengegruppen

At arbejde med drengegrupper i kirkeligt regi er en god måde at møde teenagedrenge på, og det kan på mange måder være en støtte i deres udvikling fra dreng til mand. Man kan have drengegrupper i forbindelse med konfirmandarbejdet, ungdomsarbejdet, kirkekoret og også i samarbejde med skolen, væresteder for unge og foreninger.

Inden man går i gang med en drengegruppe, skal man tænke over, hvilke mål man har. Det er især meget vigtigt, når man vil forsøge at samtale om den kristne tros indhold. Der findes en massiv mur af fordomme hos teenagedrenge, som man skal bryde igennem. I mødet med bibelen skal man også spørge sig selv, om man vil lægge fokuset på de kundskaber, vi får gennem vores hjerne, eller om det er hjertet, vi vil berøre. Dette gælder naturligvis også i fejringen af gudstjenesten.

Sjælen gyser ved det tomme rum

Det er af afgørende betydning, hvordan vi forholder os til drenge, som er på vej til at tage deres første, vaklende skridt mod voksenalivet. Hvilke ledeord har du i

mødet med drenge? Vores ledeord er formet og udviklet gennem de hundredvis af møder, vi har haft med drenge gennem årene. Vores ledeord er: Se og bekræfte, kærlighed, tillid, respekt, grænser og humor. Alle mennesker bruger en stor del af deres liv på i forsøget på at blive set og bekræftet. Den svenske forfatter Hjalmar Söderberg udtrykker det bedst i citatet fra bogen Doktor Glas:

»Man begærer at blive elsket, i mangel deraf beundret, i mangel deraf afskyet og foragtet. Man ønsker at vække en eller an-

den slags følelse i menneskene. Sjælen gyser ved det tomme rum og ønsker kontakt for enhver pris.«

Giv kærlighed og le

At give drengene den kærlighed, som mange af dem har brug for, er ofte mere, end vi formår, men hvis det lykkes os i drengegruppen at skabe tillid og gensidig respekt for hinandens synspunkter, kan et »kærlighedsfuldt« forhold vokse frem. Vi bliver nød til at sætte grænser for at markere,

FAKTA

Peter Lindberg 46 år

- Sognemedhjælper (Førsamlingspedagog) og diplomeksamen i symbolpædagogik.
- Forfatter til bogen: *Vingar som bär – et killgruppsmaterial*, Argument, 2000.
- Har arbejdet i 17 år som stiftskonsulent for børne- og ungdoms- og familiespørgsmål i Lunds Stift.
- Har mange års erfaring i at arbejde med drengegrupper i kirken, skole og socialtjenesten.
- Arbejder nu som projektleder for et ungdomsprojekt i det centrale Malmø.

FAKTA

Jens Sjögren 42 år

- Sognemedhjælper (Førsamlingspedagog) og diplomeksamen i symbolpædagogik.
- Forfatter til bogen: *Vingar som bär – et killgruppsmaterial*, Argument, 2000.
- Har arbejdet med skole, konfirmander og unge og drengegruppe i forskellige menigheder i Lunds Stift.
- Har også været aktiv i uddannelsen af fædre og arbejdet på en ungdomsmodtagning i region Skåne.
- Arbejder nu som sognemedhjælper ved menigheden i Höör, Lund Stift.

hvornår vi ikke længere tillader en opførsel eller en handling, som på en eller anden måde krænker eller skader en selv eller et andet menneske. Vores sidste ledeord er vokset frem med årene: Humor og latter er vel ikke præcis det, drengene tænker på i forbindelse med den kristne tro. Men humor er en undervurderet kraft i mødet med drengene. Grin, sjov og klingende latter bør bruges mere af alle, som arbejder med mennesker.

At så, men ikke se høsten

Sommetider kan arbejdet med drengene føles tungt og slidsomt. Man ser ingen målbare resultater. Men husk på, at vi ikke altid høster frugten af de frø, som vi sår. Fredrik havde været en rigtig hård banan i gruppen, men han var trofast, selvom han ofte var håbløs. Fredrik var som »teflon«, dvs. ingenting fæstnede. Han var med på en uges drengeløj, som vi holdt en sommer, hvor han hele tiden gav udtryk for både racisme og homofobi.

De samtaler, vi til stadighed havde med ham, føltes ind imellem ganske trøsteløse. Fire år efter at Fredrik var stoppet i drengegruppen og gået videre i livet, mødte jeg ham på en rulletrappe i et indkøbscenter i Malmø. Han

var på vej ned, og jeg var på vej op. Han holdt om en pige, som jeg tror var hans kæreste. Han fik øje på mig og flækkede i et stort grin. Hallo for fanden, udbrød han på sit klingende skånske. Derefter slap han kæresten, sprang over til min rulletrappe og slog sine store arme om min hals. Kæresten fortsatte nedad som et stort spørgsmålstegn. Varmen og spontaniteten hos Fredrik ved vores tilfældige møde, viste sig at være ægte, da vi var kommet godt af rulletrappen og fandt en sted, hvor vi kunne snakke sammen.

– Du, sagde han. Jeg tænker ofte på det, vi gjorde i drengegruppen. Du skal vide, at det betyder meget for mig. Drengegruppen hjalp mig til at finde mig selv. Alle drenge burde gå i drengegruppe, sagde Fredrik. Afslutningsvis sagde han noget, som jeg har båret med mig videre i mødet med drenge. – Hvis bare man får hjælp og har nogen at tale med, når man er mellem 13-17 år, så fikser man selv resten. Du ved, nu har jeg en kæreste, og så kan man jo ikke opføre sig, som det passer én.

Fredrik gav mig et nyt knus, et stort smil, og gik op på rulletrappen, som førte ham ned til kæresten, der stadig ventede. Som sagt, så ved vi ikke, hvor de frø, vi sår, slår rod og får fæste, men vi

kan være sikre på, at hvis vi ikke planter vore frø, så kommer der heller aldrig blomster, der springer ud.

Kirkens vigtigste opgave

Til slut vil vi symbolsk give dig, som læser, en fjer. Din opgave er at passe på og pleje denne fjer. En fjer kan symbolisere meget. Du bestemmer selv, hvad din fjer står for. Det er kun dig, der ved, hvad den kan bringe.

Mange af de drenge og mænd, som vi møder, har fået deres fjer knækket, skadet, svinet til og stækket af forskellige grunde.

Du har en vigtig opgave i mødet. Den fjer, som du har fået, kan måske varme, løfte, kilde, turde falde, svæve men frem for alt give nye perspektiver.

»For at kunne flyve, behøves der gunstige vinde og mødet skal være lidt større end frygten.

Kirkens har en vigtig opgave i at tilbyde mødesteder, hvor gunstige vinde kan blæse.«

*Citat fra Hjalmar Söderberg:
Doktor Glas er fra Gyldendals
Tranebøger 1964*

Drenge i kirken

KURSUS MED JENS SJÖGREN
OG PETER LINDBERG

Onsdag den 19. november kl. 9.00-16.00
på Diakonissestiftelsen i København

Pris: 1.350 kr.

Læs mere på
Kirkefaglig-Videreuddannelse.dk

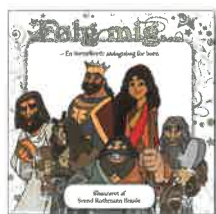
Nyudgivelser

Bibelens perler Kr. 299,- | 234 sider
af Martin Lönnebo

Anderledes bibelstudiemateriale bygget over bedekransen Kristuskransen

I »Bibelens perler« bruger Martin Lönnebo Kristuskransens 18 perler til at åbne Bibelen for læseren på en ny og anderledes måde. Bogen rummer daglig læsning til 8 uger med 18 udvalgte bibelteksler præsenteret med ord til eftertanke, fordybelse og meditation.

Følg mig... Kr. 178,- | 142 sider
Red. af Kamilla Lundager Bundgaard

Nyt inspirerende forkyndelses- og aktivitetsmateriale til forkyndelsen blandt de 8-12-årige

I »Følg mig« fortæller Moses, David, Johannes Døberen, Thomas, Maria Magdalene og Paulus om sig selv og om bibelske begivenheder. De mange historier giver rig mulighed for flere former for forkyndelse. Andagterne er skrevet i et levende sprog og følges op af forslag til bønner og aktiviteter.

Køb bøgerne på www.unitasforlag.dk eller hos din boghandler

Gud er STOR og stærk... og så bestemmer han over jorden

Af Helle Marie Danielsen, Kirkefaglig videreuddannelse

Er der forskel på drenge og pigers gudsbegreb?

I løbet af foråret 2004 foretog jeg 19 samtaler med drenge og piger i 3. klasse. Eleverne kom fra forskellige religiøse og kulturelle baggrunde. Formålet med samtalerne var primært at finde ud af, hvordan gudsbegrebet tager sig ud hos danske børn i 3. klasse og hvilke erfaringer, der ligger til grund for deres gudsbegreb. Gennem samtalerne blev det tydeligt, at drengene og pigerne vægtede forskellige egenskaber hos Gud.

Gud den almægtige

De fleste af drengene betonedes Guds storhed.

Gud er almægtig, Han kan gøre alt, oversvømme verden og bestemme hvem, der skal vinde i krig. Han kan endda ændre folks opførsel, hvis Han ønsker det. Han bestemmer over jorden. Han er verdens herre.

Flere af pigerne derimod fremhævede, at Gud er allestedsnærværende og altseende. Gud er overalt, Han ser alt og Han passer på os og hjælper os. »Han kigger ned til os og gør sådan, at vi sover godt og søvn' noget.«

For Hamid, en dreng med muslimsk kulturbaggrund, er Gud udstyret med de største og stærkeste egenskaber, man kan forestille sig. Gud er stærk og mægtig, Han har lavet hele jorden, og Hamid har også hørt, at Gud har lavet ansigtet og det hele. Gud

kan se alt, også det vi gør forkert, selv det som politiet ikke får øje på, kan Han se.

Gud er ufejlbarlig. Da Han jo har skabt det hele, kan Han ikke lave fejl.

Han kan bestemme alt, Han kan endda bestemme, hvem der skal straffes, og hvem der ikke skal straffes.

Gud – mirakelmageren

Guds evne til at gøre mirakler er også en vigtig egenskab, mener mange af drengene.

David, en dreng med jødisk kulturbaggrund, mener, at Gud har gjort forskellige mirakler til forskellige religioner. For jøderne har han for eksempel standset egypterne. »Så aner jeg ikk', hva' Han gjorde for de kristne og muslimerne, men jeg vil gætte på, at der er noget, Han har gjort for dem.«

Men Gud kan også gøre mirakler for det enkelte menneske »for eksempel, hvis jeg vinder i lotto.«

Gud kan gøre alt, ifølge de fleste af drengene. Han kan endda oversvømme verden og sende orkaner ned over menneskene, når de har været onde. I krig beskytter Han dem, som Han holder med, og Han holder med de gode. Når han ikke standser en krig, er årsagen at »de gode skal osse selv sku ha' en chance for selv at ku' gøre det«, som Magnus udtrykte det. Gud kan også gøre onde mennesker gode, hvis Han vil.

Selvfølgelig kan man diskutere om en sådan lille undersøgelse er repræsentativ. Men jeg mener, at den alligevel kan vise, hvad alle, som arbejder med minikonfimanter, nok allerede ved: At det er forskellige sider hos Gud, som tiltaler hhv. drenge og piger.

Just DO IT!

KIRKENS UNDERVISNING KAN LÆRE AF DRENGENE

Af Suzette Munksgaard, Efterskolelærer, MA i teologi og kristendomsformidling med unge, projektleder for forskningsprojekt i Roskilde Stift om konfirmationsundervisningens betydning for unges religiøse dannelse

Konfirmationsundervisning i dag har næsten ingen effekt i forhold til drenges religiøse udvikling

En ny stor undersøgelse blandt 1000 konfirmander i Roskilde Stift fremgår det, at der er forskelle mellem drenge og pigers religiøse udvikling i et konfirmandforløb. Drenge er generelt mindre religiøse end piger – f.eks. bér halvt så mange drenge, som piger (også efter konfirmandforløbet.) Drenge har ikke nær så store forventninger til konfirmationsundervisningens indhold som piger, og de har ikke lige så stort et udbytte af undervisningen. Undersøgelsen konkluderer, at der både for drenge og piger næsten ikke er nogen udvikling eller ændringer i deres gudstro og gudsopfattelse. Kristendommen får heller ikke større betydning for

konfirmanderne eller giver mere mening, selv om dette var mange forventninger fra årets start. Undersøgelsens resultater¹ må mane til eftertanke og refleksion over konfirmandundervisningens praksis i Danmark – især i forhold til drenge.

How to do it? – Just do it!

Aktive handlinger, konkrete opgaver og en kropslig tilgang til konfirmandundervisningen er centrale elementer, hvis man vil noget med drenge i 13-15 års alderen og deres religiøse udvikling.

Inden for de fleste livsaspekter er det handlingsorienterede væsentligt for drenge. Denne specielle »drenge-tilgang« ses i forhold til, hvordan de er sammen med »vennerne«, hvordan de er sammen med deres fædre, og hvordan de agerer i fritiden og i skolen.

Handlingsorienterede relationer

F.eks. udvikler drenge venskaber gennem det, de gør og de aktiviteter, de gør sammen. Ved at sparke fodbold eller sammenligne computerspil, skaber de kontakt og relationer ved at være handlingsorienterede.² Det er altså vigtigt at kunne skelne mellem drengenes tilgang med »handling« til forskel fra pigernes tilgang af »væren«. Drengene er klart mere til Nikes slogan: Just do it!

Derfor må præster prioritere at gøre noget med drengekonfirmanderne, inden man forventer, at de sætter sig ned og deltager i en snak. En præst, der f.eks. spiller bordfodbold med drengene før og efter konfirmationsundervisningen, »tilbyder« ikke bordfodbold, men tilbyder fællesskab og relationer og danner grundlag for samtalen og refleksionen senere i undervisningen.

¹ Undersøgelsens resultater, suppleret med religionspædagogiske udfordringer og didaktiske overvejelser udgives i efteråret 2008, Unitas forlag.

² Pigerne derimod udvikler venskaber gennem snak/social samvær. De er værensorienteret og »gør« først noget sammen, når de sociale positioner eller venskab er på plads.

» Når jeg laver noget med mine hænder, så forstår jeg det bedre. Jeg er mest praktisk anlagt – jeg skal selv have tingene i hånden. Det giver en relation til det der sker, man har hånd på det... Man bliver en del af det, for man er selv med til det og bliver mere aktiv i stedet for at det bare er en anden, der står og fortæller en masse om kristendom... Det er meget godt for mig, når det er sådan noget abstrakt noget, så er ikonet en måde at binde alle de der ord sammen på. Mikkkel.

Learning by doing – handlingsorienteret læring

En handlingsorienteret tilgang i undervisningen er også væsentlig for drenge, også fordi det giver en afsmittende effekt på koncentration, engagement og forståelse.

Koncentrationsevne

Man kan af og til undre sig over, at 7. klasses drenge kan virke lige så ukoncentrerede som børnehaveklassedrenge, der sidder uroligt på stolen og fumler-tumler sig igennem et klasseværelse. Pubertets-hjerner er i gang med omorganisering og en kraftig udvikling af flere dele af hjernen, hvilket sætter sit tydelige præg på konfirmanders tankegang, adfærd, selvopfattelse og koncentrationsevne. Hjerneforsker Ann-Elisabeth Knudsen³ forklarer, at normalt øges koncentrationsevnen i løbet af de første

seks skoleår op i nærheden af en voksen koncentrationsevne til ca. 25 minutter ad gangen. Men i 7. og 8. klasse sker der et pludseligt tilbagefald og 13-14 årige (især drengene) har samme koncentrationstid som ved skolestart. Et øget testosteronniveau i puberteten (hos nogle drenge stiger det til ca. 15 gange højere) påvirker bl.a. koncentrationsevnen og medvirker til, at drenge generelt har et større behov for at omsætte det forøgede testosteronniveau i en legal, fysisk aktivitet.

Handlingsorienterede tilgange i undervisningen kan støtte koncentrationsevnen på to måder. Dels kan det være med til at samle koncentration og fokus, så konfirmanddrengene er aktivt tilstede i konfirmandstuen. (Især for konfirmand-morgenhold er det godt med disse opkvikkende og »vækkende« indslag.) Dels kan »handlings-tilgangen« bruges som et afbæk i forløbet, der kan være med til at fastholde koncentrationen. Det er vigtigt at arbejde

³ Ann-Elisabeth Knudsen arbejder med neuropsykologi og hjerneforskning med særligt fokus på børn og unge, hjerner, læring og kønsforskelle. Man kan læse mere i bogen: Seje drenge og superseje piger, Schønberg, 2007

med flere »pauser«, hvor der omsættes testosteron, ved at der foretages sceneskift eller bruges noget energi, så drengene kan koncentrere sig igen (Knudsen, 2007:109). »Ice-breakers«, drama-opvarmningslege, gamle selskabslege og konkurrencer kan virke som »konstruktive« koncentrationspauser.

At gribe og begribe

I forhold til det faglige indhold kan en handlingsorienteret tilgang være med til at skabe opmærksomhed og være »dåseåbner« til dagens emne, som f.eks. bevægelseslege, »walk and talk«-øvelser og praktisk/kreative projekter og opgaver⁴. Drengene går generelt først via højre hjernehalvdel i læringsituationer, hvilket vil sige, at de skal have tingene i hænderne og røre ved det. At gribe og begribe hænger uløseligt sammen. Ved først at skabe en handlingsorienteret erfaring med drengene, kan man derefter skabe et naturligt omdrejningspunkt og referencepunkt for en efterfølgende snak og refleksion, der får en afsmittende effekt både i forhold til relationerne og i forhold til den religiøse udvikling.

Mon ikke kirkens undervisning ville have godt af at lære af drengene???

» Set i et lidt større perspektiv har der tidligere været knyttet en masse aktivitet til det religiøse univers – aktiviteter af forskellige art for begge køn. Psykolog Peter la Cour og forskningsadjunkt på Københavns Universitet forklarer det med at drage parallel til f.eks. Islam. »Den muslimske mands udadvendte, aktive form for religiøsitet er jo forsvundet i vores kultur. Vi har ingen korstog længere«, siger Peter la Cour, der forklarer hvordan også videnskabsforskningen tidligere var tilknyttet kirken og dermed engagerede mændene. »Men det er tidstypisk, at religiøsiteten ikke er aktiv længere, og når det handlingsorienterede er gået ud af vores religiøse liv, er det kvinderne med deres mere tilstandsorienterede religiøsitet, der trækker det længste strå. Hvis man får mere aktivitet ind i det religiøse liv, som for eksempel katolikkerne har, kan mændene bedre komme til.«

⁴ Allier dig med en lokal kunstner og lav f.eks. kors, »skytsmobiler« eller »Book-art« med konfirmanderne.

5

forslag til dren- ge-til- gange i kon- firma- tions- forløbet

1

Inddrag mindst en bevægelses-aktivitet i hver undervisningsgang. Brug lege, konkurrencer, praktiske opgaver til at samle opmærksomheden, introducere til og sætte fokus på et emne.

2

Planlæg mindst en undervisningsgang om måneden, der foregår udenfor det almindelige undervisningslokale – brug kirkegården, loftet på kirken, kirketårnet, den lokale biograf eller tømrerværksted, din egen stue/køkken/kælder/loft....

3

Sæt f.eks. et bordfodbold op i hjørnet af undervisningslokalet eller 2 små hockeymål op på parkeringspladsen. Det giver drengene en mulighed for at være aktive sammen og præsten en mulighed for at være med i en aktivitet/ og »gøre« noget med drengene.

4

Lav en årlig »mande eller far/søn-gudstjeneste«, hvor drenge og mænd kan deltage både i forberedelserne og i selve gudstjenesten (afhængig af lokal-samfundets omdrejningspunkter brug lokale kræfter til at hente halmballer, lave finske-fakkelsøjlegange, tårn-gudstjeneste eller bål-tønder udenfor kirken til en aften/fyraftensgudstjeneste).

5

Sørg for at konfirmanderne møder en ligelig fordeling af køn i konfirmandundervisningen – både for pigernes og for drengenes skyld. Hvis man er kvindelig præst – da lad drengene møde en mandlig kollega eller en mandlig kirkelig medarbejder, som kan formulere sig omkring tro og kristendom. (og omvendt ...)

Kom så drengene!

Af sognepræst Ruth van Gilse, Nylars

I de senere år er de små børneårgange for alvor slået igennem i mit lille sogn, og der har almindeligvis kun været 10-15 konfirmander. Men stor var min overraskelse, da jeg sidste år kunne konstatere, at der kun ville blive 3 på det kommende hold! Og ikke nok med, at der kun ville blive 3 – de var alle drenge! Jeg så det som en dejlig udfordring og en mulighed for at gå andre veje, end jeg plejer.

Sommeren blev brugt på at gå og tænke over, hvordan jeg ville gribe opgaven an. Og jeg lod mig bl.a. inspirere af artiklen »Med hjerte, mund og hænder«, som stod at læse i Kirken Underviser fra april 2007.

Jeg forestillede mig ikke, at jeg ville kunne indtage alle 7 intelligenser, som nævnes i artiklen i min undervisning, men jeg ville prøve at inddrage så mange som muligt og på drengenes præmisser, for min erfaring med egne børn og 27 års konfirmandundervisning, har lært mig, at piger og drenge har forskellig tilgang til indlæringsstof på det her alderstrin (7. kl.) og også benytter sig af forskellige sprog.

For år tilbage havde jeg et konfirmandhold med 15 piger og 2 drenge, og set i bakspejlet var det helt

tydeligt, at undervisningen det år blev anderledes end ellers.

Måske lidt firkantet sagt, men jeg tror, at piger taler om relationer, mens drenge taler om handlinger.

Pigerne taler for at tale, mens drengene taler for at videregive informationer.

Drengenes sprog er fokuseret på handlinger. Det videregiver oplevelser, mål og resultater. Det handler om faktuelle, konkrete emner.

» Måske lidt firkantet sagt, men jeg tror, at piger taler om relationer, mens drenge taler om handlinger

Pigernes sprog derimod er et relations-sprog. Med sproget forklarer piger relationer og følelser.

Pigernes sprog er derudover en aktivitet

med sin egen begrundelse – sproget bruges ikke blot som redskab til at viderebringe et budskab. Det at bruge sproget – at tale – er i sig selv en meningsfuld aktivitet for pigerne, en samværsform.

Og den kendsgerning må selvfølgelig afspejle sig i undervisningen, når man står med et rent drengehold eller pigehold.

Jeg valgte at begynde undervisningstimerne (kl. 7.45-9.15), som jeg plejer med nogle faste punkter. Først en salme, som læres. Da jeg troede, at det var umuligt at få 3 drenge til at synge, kom salmen tit på CD med en eller anden kendt sanger; men det viste sig faktisk, at de var utrolig glade for at synge og gerne skrålede med.

Derefter et kig på sedlen på opslagstavlen, som altid fortæller, hvad der sker i kirken den følgende søndag (søndagens navn, dåb, altergang osv.) og søndagens tekst læses.

Derefter Trosbekendelsen og Fadervor.

Fadervor var kendt stof for dem. Trosbekendelsen blev læst i kor, og da de hen på vinteren var ved at være fortrolig med den, gik der sport i, hvor hurtigt den kunne samles. Jeg havde klippet den ud i strimler med et udsagn på hver strimmel.

Først samlede de den som gruppe. Hvor hurtigt kunne de klare at få den samlet? Der blev taget tid, og da de begyndte at være ret gode til at samle den i fællesskab, begyndte de at konkurrere mod hinanden.

Jeg havde allerede ved det indledende møde med konfirmanderne og deres forældre fået forældrenes tilladelse til at tage børnene med i min private bil. Det gav os nogle muligheder for at komme ud og se og opleve på en måde, som ikke er muligt med et større hold.

F. eks. kørte vi en af de første morgener til stranden.

Mens solen dukkede frem bag pynten og farvede både hav og himmel, læste vi »Se, nu stiger solen«. Dagens emne var skabelse. Mens vi gik og ledte ef-

ter fossiler og fandt sten og slog smut, snakkede vi om Bibelens skabelsesberetning, om Big-Bang teorien, millioner af lysår, evolution osv.

Og en død fisk på stranden, ilanddrevne mælkekartoner og andet affald var en god anledning til en snak om forvalterskab, miljø, ansvar osv.

At drengene godt et halvt år senere ikke et øjeblik var i tvivl om, at deres konfirmations-gudstjeneste skulle indledes med »Se, nu stiger solen«, ser jeg som et tegn på, at det var en morgen, som de huskede, og som havde gjort indtryk på dem.

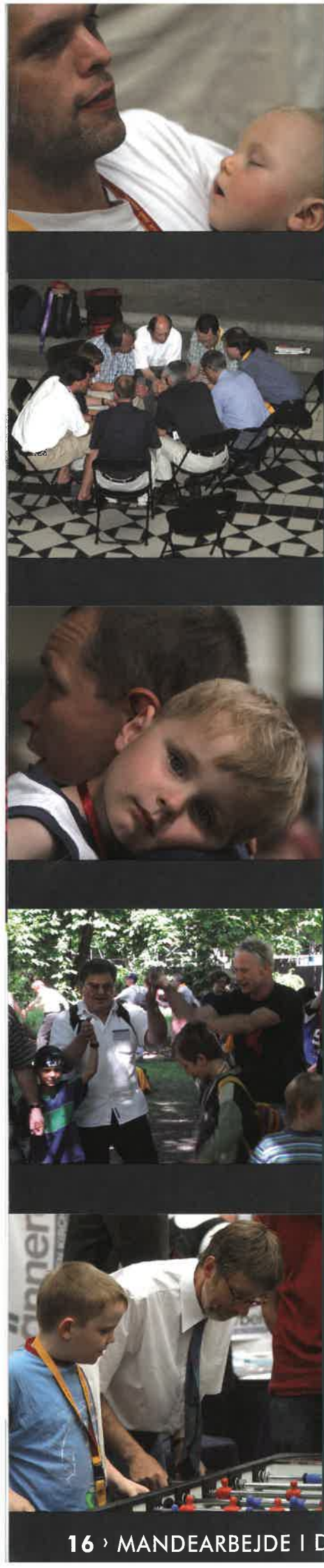
I det hele taget bevægede vi os mere, end vi plejer i konfirmandtimerne, og undervisningen blev så vidt muligt hele tiden knyttet til en konkret hændelse eller en aktivitet, mens vi nok brugte mindre tid, end vi plejer på at snakke om personlige relationer.

De fortalte gerne om deres drømme om fremtiden og om deres syn på piger, men de var stadig bare nogle glade, barnlige drenge.

Der var ingen i konfirmandstuen, de skulle gøre indtryk på. Ingen de behøvede at leve op til og gøre sig voksne over for. De kunne nøjes med at være nogle herlige, barnlige, skøre sjæle, som pjattede og drillede, og vi grinede så meget, at jeg til tider helt glemte, at jeg kunne være deres bedstemor!

Nu kan man selvfølgelig ikke uddrage nogen lære af at have et hold med kun 3 konfirmander, for vi havde jo nogle muligheder, som man almindeligvis ikke har som præst med et stort konfirmandhold, men jeg tror alligevel, at der kunne være meget vundet for konfirmandundervisningen ved at undervise piger og drenge hver for sig. Nok er de alle teenagere, men de er det altså på forskellige måder og har forskellige tilgange til de store spørgsmål her i livet.

MANDE

I den evangeliske kirke i Tyskland er der en stærk tradition for et særligt mandearbejde. Derfor har redaktionen bedt Martin Rosowski fra den evangeliske kirke i Hessen om at fortælle om sine erfaringer med mandearbejdet.

Mænd, religion og kirke – et kompliceret forhold

Når man står med mænd i det kirkelige arbejde, støder man ofte på mænds vanskeligheder med at tale om transcendens, om Gud og om troen. Men vi bør afholde os fra at tolke mænds tavshed omkring religiøse spørgsmål som åndelig fattigdom eller mangel på evne til at tale om det transcendente. Mange samtaler med mænd har vist os, at også mænd ejer en dyb længsel efter at hente mening og livsorientering fra det åndelige. De sætter ganske vist pris på, at de selv gør sig deres religiøse erfaringer. Og det er vigtigt for mænd, at deres erfaringer bliver taget alvorligt.

Vi har bemærket, at mænd føler sig usikre i det religiøse rum og også i forhold til det liv, der udspiller sig ud fra kirken. Det kan hænge sammen med, at de ikke vover at tale om deres egne erfaringer med spiritualitet, transcendens og søgen efter mening – fordi de slet ikke passer ind i det system, som kirken har udviklet. Det kirkelige arbejde med mænd vil bidrage til, gør at kirken

bliver et sted, hvor mænd bliver modtaget og forstået, og hvor de kan føle sig sikre. Men det bliver også forventet, at vi gennem samtale viser, hvordan mennesket i kristendommen gives værdighed samtidig med, at den enkelte mødes med etiske krav.

Kirkens mandearbejde

Den tyske evangeliske kirkes arbejde med mænd har eksisteret siden kirkens grundlæggelse for mere end 60 år siden. Arbejdet findes i alle dele af Tyskland. I mange tilfælde varetages arbejdet af lønnet personale. I mange tilfælde også af frivillige. Der er sket forandringer i arbejdet. I tidligere tider henvendte man sig først og fremmest til mænd i menighederne og hovedsageligt gennem samtalegrupper. I dag er billedet mere broget og mere levende. Der findes stadig cirka 5.000 mandegrupper i menighederne, men derudover mødes utallige mænd i forbindelse med projekter, seminarer, meditationsdage, udflugter og pilgrimsvandringer. Eller i forbindelse med vore mange tilbud til fædre og børn.

ARBEJDE i den tyske evangeliske KIRKE

Af Martin Rosowski, Kassel, leder af den tyske evangeliske kirkes mandearbejde og generalsekretær for det Europæiske Forum for Kristne Mænd (EFCM)

Fædre og børn

I far-barn-arbejdet er det især mænd mellem 25 og 35 år, der er meget engagerede. Målet med arrangementerne er at skabe en særlig nærhed mellem far og barn. En nærhed, de måske ikke oplever, når hele familien er samlet. Fædrene og deres børn laver noget sammen. Det kan være en kanotur, en konkurrence, en cirkusforestilling eller en vandretur om natten. I forbindelse med disse arrangementer er samtalen vigtig. Og samtalen føres, når mændene mødes. For eksempel om aftenen omkring et lejrbål. Når der bliver talt om hverdagserfaringerne med job og familie, bliver samtalerne ofte meget intense, og de berører de vanskelige spørgsmål om troen eller ens egen rolle som mand. Desuden arbejder vi fra kirkens side intensivt sammen med de kirkelige dagplejer og børnehaver, således at de også hjælper til med, at mændene styrkes i deres rolle som far.

Mænd på vandring

Mænd i mellemgenerationen holder især af vore tilbud om spirituelle vandringer. Grupper af mænd begiver sig ud i naturen. Klostre, kirker og "hellige steder" tjener som hvilesteder for krop, sjæl og ånd. Nogle af mændene har forberedt tekster, musik eller meditationer, som de på disse stationer deler med andre. Men også dage med stilhed i klosteret (hvor eksempelvis benediktinerreglen efterleves) giver deltagerne mange uforglemmelige, spirituelle erfaringer, der lader til navnlig at være meget vigtige for dem, der er højt placeret i samfundet, f.eks. direktører, politikere og skuespillere.

De ældre mænd

Mænd ældes anderledes end kvinder. Mændene forholder sig ofte mere kreativt til arbejdslivets afslutning, nedgangen i ydeevnen og de begrænsninger, sygdom kan give. Vi gør os i vores seniorarbejde umage med at fastholde

mænds særlige perspektiv på tingene. Mange tilbud i kirkens arbejde med mænd rettes især mod mænd i den såkaldt tredje alder.

En bro mellem mændene og kirken

Vort fælles mål inden for mandearbejdet i den tyske evangeliske kirke er at opsøge mænd i deres livsvirkelighed, at følge dem på deres mange og forskelligartede livsveje, at opmuntre dem i troen og at motivere dem til en reflekteret diskussion af trosspørgsmål og religion. Vi er overbevist om, at det for os mænd, der befinder os i mandearbejdet, betaler sig bygge bro mellem mændene og kirken og at tilbyde dem deres egne spirituelle rum. Og derved kan det kun styrke det store kirkelige fællesskab, bestående af mænd og kvinder, brødre og søstre.

MÆND OG TRO

*Af Peder Thyssen, gadepræst i Odense, desuden
præste ved Odense Domkirke, Sct. Knuds Kirke*

Mænd og kristendom. Mænd og kirke.
Mænd og tro. Det er ligesom begreber der
ikke hænger sammen. Og hvis de gør, så er
det på en anden måde end vi i al alminde-
lighed forstår det.

Fromhed, følelser og liden-
skab, som vi kender det fra
kvinder er ikke lige mænds
sag. Og det er vel det, som
vi oftest forbinder med kirke, kri-
stendom og tro.

Det er denne hengivenhed,
som vi også kan læse om hos
de kvinder, der fulgte Jesus.
Disciplene var anderledes.
Johannes var til venskab, Peter
til de store ord. Thomas havde
sine egne befrielsesmål, som han
troede var de samme som Jesu.
Og Thomas tvivleren kunne i sin
vildeste fantasi ikke forstille sig, at
der var noget efter Jesu død på
korset. Forstanden sagde, at hele
Jesus-projektet sluttede som en fi-
asko. – Da disciplene mødte op-
gaven at bespise 5000 med fem
brød og to fisk svarede de blot:
Hvad er det til så mange. Logisk
umuligt. Hold fingrene fra det.

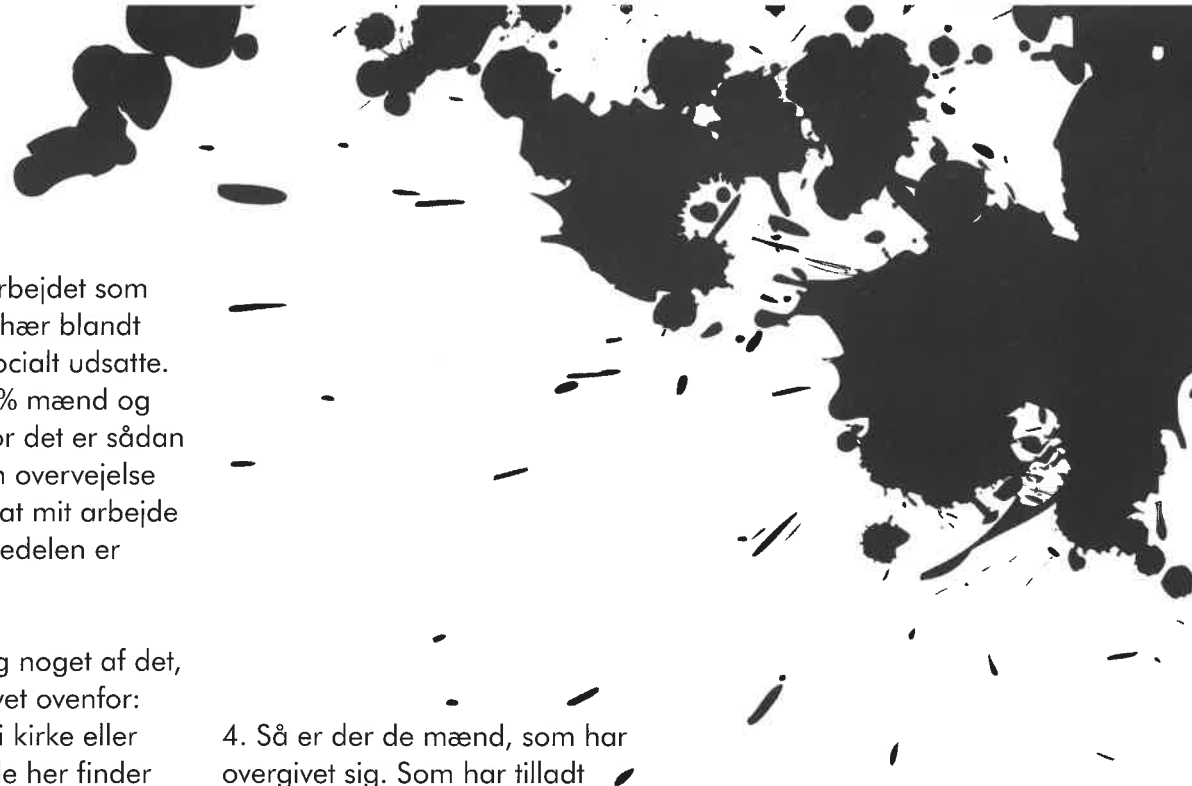
Mænd har ofte en mere nøg-
tern og empirisk tilgang til tro og
kristendom.

Hvad får jeg ud af det. Hvad
nytter det. Kan det nytte noget.
Giver det svar på nogle spørgs-
mål, som vi ellers ikke kan få svar
på?

Mænd sidder i menighedsråd,
gerne som formænd. Her får de
noget tilbage.

Mænd tager ansvar, vil have
ansvar, opgaver, hvor de har
myndighed. Mænd, også i kirken,
vil gerne være med, blot de får
lidt anerkendelse igen. Så giver
kirken og kristendommen også
verdsligt mening. Troen kan kob-
les på noget verdsligt, som man
måske ikke kan få eller magter
at få andre steder i livet. Det ly-
der ikke særligt flatterende for
mændene, og gælder vel også
for nogle kvinder, men sådan er
vi vel skruet sammen. Og da der
ikke er så meget at hente af det
i kirken, ser vi vel ikke så mange
mænd der.

Men der kommer jo mænd i
kirke. Der er jo mænd, der inte-
resserer sig for kristendom og tro.

I 16 år har jeg nu arbejdet som præst i Kirkens Korshær blandt samfundets mest socialt udsatte. De består af ca. 80% mænd og 20% kvinder (hvorfor det er sådan kunne også være en overvejelse værd). Det betyder, at mit arbejde som præst for størstedelen er blandt mænd.

1. Her genspejler sig noget af det, som jeg har beskrevet ovenfor: mændene kommer i kirke eller til bibeltimer, fordi de her finder en scene, de kan optræde på og blive set. Der er ikke så mange konkurrenter. Så her føler de sig som herre i huset.

2. Deres tilgang til kristendommen ligner meget, det jeg kender fra andre sammenhænge. Den er intellektuel. Man har grublet over det ondes problem, over uretfærdigheden. Om Gud virkelig er almægtig, hvis han ikke kan skabe en sten, der er så stor, så han ikke kan bære den selv. Eller de konfronterer mig med forhold i Bibelen, som at Adam og Evas slægt var en stor gang indavl, for familien var jo nødt til at få børn med hinanden. Der var jo ikke andre.

3. Ligeledes fortæller de om deres erfaringer med det religiøse, kirken og Gud. Hvordan de er blevet hjulpet og har fundet fred netop i kirken, når det var aller sværest, eller livet var blevet for uudholdeligt. Mødet med Gud og bønnen til Gud gav fred. Ofte fortælles det lidt undskyldende, som noget der egentligt ikke burde kunne finde sted, lidt vantro, fordi det ikke kan begribes med intellektet. Men de har oplevet Guds nærvær, så derfor må det jo være sandt, at Gud er til.

4. Så er der de mænd, som har overgivet sig. Som har tilladt troen at være en del af deres liv. Ofte er denne omvendelse gået gennem en frikirke, som med sin mere pågående måde har nået mandens sjæl. (jeg afgiver ikke nogen vurdering af, om det er godt eller dårligt). Fakta er, at Gud betyder noget for dem i deres liv. Det behøver ikke at give sig udslag i en mere moralsk opførsel, eller at man bliver fri for sit misbrug. Men, og det synes jeg er vigtigt, de får en anden tilgang til deres tilværelse. Der er kommet en anden dimension ind i livet. Eller sagt på en anden måde: De er ikke så alene i tilværelsen, som de ville have været uden trosdimensionen.

5. Og så er der mænd og gudstjenesten.

Deres grund til at deltage i en gudstjeneste er nok meget den samme som kvindernes: man ønsker en tids stilhed og fred, og så ønsker man at blive opbygget som menneske.

En anden årsag er, og den er ikke forskellig fra andre: man går i kirke, når man alligevel ikke har andet at lave. Det er lavprioriteret. Men hellere gå i kirke, end at sidde alene et eller andet sted. Det, jeg så engang imellem oplever, er, at mænd bliver grebet af

gudstjenesten og for en tid meget trofast deltager, altså prioriterer gudstjenesten op. Det bliver en del af deres kultur at gå i kirke. Og så er man trofast, så længe det varer.

Måden at fastholde mændene på er at give dem opgaver. Så får de ansvar og tager gudstjenesten til sig som deres egen.

Til sidst vil jeg nævne, at mænds positive tilgang til kristendommen ofte er begrundet i en mor eller mormor, som bad med dem som børn og fortalte bibelhistorie, eller at de har haft nogle gode oplevelser på kristne børnelejre og børneklubber. Når det er omkostningsfrit at bekende sig til kristendommen i et trygt miljø, så titter barndommens trygge Gud frem. Denne tryghed holder sig hele livet. Så et mandearbejde, der virkelig vil noget, burde nok begynde med et rent drengearbejde. Her kan de være sig selv uden at tabe ansigt overfor og skulle bevise sig for pigerne, eller være underlagt pigernes ofte meget strenge fromhed og dom.

Ryk en balle og

Af Keld B. Hansen, sognepræst, Skeby sogn på Fyn

I sommeren 2007 gennemførte vi i Skeby sogn på Nordfyn et rigtigt mandeprojekt: Vi byggede en halmkirke til høstgudstjenesten den 26. august. Vi havde lagt mærke til, at man andre steder i landet havde bygget halmkirke i forbindelse med den årlige høstgudstjeneste. Og pludselig en dag i forsommeren slog det ned i nogle af os her fra Nordfyn, at vi ville kaste os ud i et lignende projekt med gudstjeneste i en halmkirke og med en efterfølgende høstfest på marken.

Landmændene og halmingeniøren

Ti lokale landmænd var, trods travlhed i høsten, med på ideen om at bygge en halmkirke. Og ingeniøren, Gorm Skousen, sagde ja til at blive halmingeniør. I løbet af de sidste par uger i juli udarbejdede Gorm tegninger over halmkirken med plads til tre hundrede mennesker. Alt i kirken skulle være af halm – undtagen kirketaget, et cirkustag, som vi lejede til lejligheden.

Mænd og koner af halm

Først i august gik landmændene i aktion. I pauserne i høsten tog de ud for at stable rundballer og små baller, der blev til sjove halmmænd og -koner. Mændene og konerne kom til at stå ved flere lokale vejkryds, hvor de skabte stor opmærksomhed omkring den kommende kirke.

Kirken opførtes

I ugen op til den 26. august blev halmkirken og det 6 meter høje halmkirketårn opført. Gorms detaljerede plan blev fulgt, og landmanden, Lars Nielsen, stablede de hundrede bigballer. Derefter rejste lokale mænd teltet. Og efterhånden som byggeriet tog form, passerede en strøm af biler forbi på den ellers stille nordfynske vej.

Flere mænd trådte til

Fem dage før høstgudstjenesten kom der et kraftigt regnskyl. Det fik straks to gartnere til at bruge en hel dag på at frigøre drivhustæpper til den våde jord foran kirken. Og to landmænd vendte halm i en uendelighed, så den blev tør nok til presning. I sidste øjeblik fik de presset halmen til små halmballer, der blev sat ind i kirken som kirkebænke. Og natten før gudstjenesten var det især mænd, der holdt

giv plads til alle

nattevagt ved kirken. Da søndagen kom, sad flere end tre hundrede på de nypresede baller, og efter gudstjenesten sørgede lokale foreninger for høstfest på marken.

Mændene vil gøre det igen

Efter gudstjenesten i halmkirken sagde landmanden, Bent Hansen, følgende om projektet: »Det var

sjovt at sætte halmballemænd og -koner op. Det var også sjovt at se, at der kom så mange folk på selve festdagen. Gudstjenesten i halmkirken var en spændende begivenhed. Gudstjenesten var afslappet og seriøs, og så fik den rørt ved noget væsentligt. Man sidder tilbage med en god fornemmelse, og derfor hvis der en anden gang skulle blive tale om at opføre en ny halmkirke, så vil vi være nogle stykker, der er parate til at gå i gang.«

Frokostklubb

»ET FRIKVARTER FOR MÆND«

Af P. Vermund Jensen

Gennem de senere år er det blevet »legalt« at gå på efterløn/pension og derved få mulighed for selv at kunne disponere over ens frihed/fritid. Tilbudene om diverse aktivitetsmuligheder er lykkeligvis mangfoldige. Det kan eksempelvis være at gå i teater, til foredrag, undervisning, kurser, musik, sport samt hobbyer af forskellig art. Men for adskillige efterlønnere samt pensionister opstår der dog alligevel ofte et savn, nemlig samværet med kolleger i »kantinen«, »frokoststuen«, »skurvognen«, på »lærerværelset« eller lignende »folkestuer«, hvor der var mulighed for at kunne sludre med andre om løst og fast vedr. »den brogede verden«.

I 1996 fik nogle pensionister i Vejle, bl.a. direktør Harry Lindved og undertegnede, den ide, at de ville oprette en frokostklub for mænd, men det skulle være en »klub« med udstrakt frihed, hverken med medlemskort eller kontingent og ikke noget med tilmelding eller afbud. Den enkelte kunne blot komme medbringende sin madpakke. En øl samt kaffe/the ville kunne fås på stedet.

Menighedsrådet for Nørremarkskirken i Vejle stillede venligst et lokale til rådighed i kirkens ungdomscenter. Her mødes i dag et bredt udsnit af

efterlønnere og pensionister repræsenterende diverse erhvervsgrupper af såvel praktisk som teoretisk art den første mandag i januar, februar, marts, april, september, oktober, november og december.

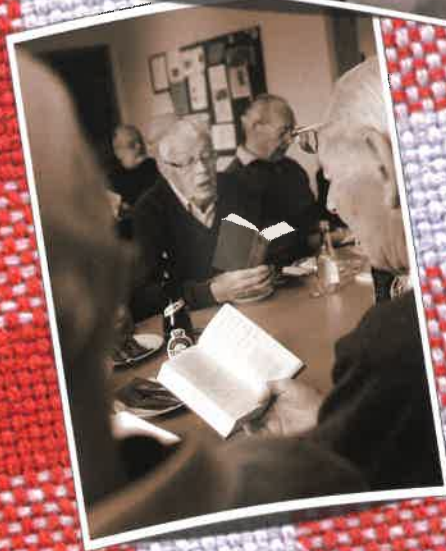
Samværet køres efter en enkelt, men fast plan. Man mødes senest kl. 11.30. Eventuelle nye interesserede bydes velkommen, hvorefter der synges efter Højskolesangbogen. I den følgende halve time taler deltagerne derefter så »mand med mand«, og man konsumerer »mors« madpakke. Kl. 12.00 synges der igen, hvorefter dagens gæstetaler får ordet. Han taler, fortæller eller causerer over et eller andet selvvalgt emne, eventuelt ledsaget af lysbilleder. Hidtil har emnerne været ret forskellige. Talens varighed er ca. 45 minutter, så der eventuelt også kan være tid til at drøfte eventuelle spørgsmål, såfremt emnet lægger op hertil.

Kl. 13.00 slutter samværet.

Som ansvarlig for klubben og til hvem, interesserede kan henvende sig står et selvsupplerende pensionistudvalg med tilknytning til sognets menighedsarbejde, men det er helt uden indflydelse fra menighedsrådet.

Som årene er gået, er klubben vokset sig stor – næsten for stor – forstået på den måde, at vi forsøger at fastholde en tradition med, at vi går rundt og hilser på hinanden, fordi vi føler,

em

at vi kommer hinanden ved. Vi havde ikke forestillet os, at vi så hurtigt ville blive så mange, som vi er i dag. Vi startede med en 10 – 15 deltagere, hvor det gav sig selv, at vi alle hilste på hinanden. Ved vort sidste møde var vi 72 deltagere, og så er det slet ikke let at komme rundt og hilse på hinanden, men vi forsøger det. Vi vil nemlig gerne understrege, at deltagerne har hjemme i en klub, og at der ikke bare er tale om et møde med et eller andet foredrag.

Hurtigt blev udvalget vidende om, at de kvindelige ægtefæller stillede sig uforstående overfor, at samværet kun var for mænd. De følte sig uden for alt det spændende, som deres mænd kom hjem og kunne fortælle om. Udvalget holdt imidlertid fast ved, at klubben var altså kun for mænd – og det finder vi stadig, er det rigtige. Vi lavede dog et sommerarrangement, hvor kvinder også var velkomne.

Økonomisk har vi klaret det ganske pænt og uden tilskud af nogen art fra det lokale menighedsråd. Fra en kirkelig »venneforening« fik vi hvert år en gave på kr. 1200,00, og så måtte vi selv klare resten, hvilket vi gjorde ved, at alle betalte kr. 30,- for en siddeplads ved bordet og øl/vand og kaffe til frokostpakken. Til de personer, som vi henvendte os til vedr. et gæstebesøg, gjorde vi det helt klart, at vi ikke kunne betale noget honorar, men vi ville give en besked i form af et par

flasker vin, eventuelt en bog, samt benzinpenge til udenbys gæstetalere. I de ca. 12 år, klubben har eksisteret, har vi haft ca. 100 gæstetalere, og vi har kun fået et enkelt nej på de betingelser.

Vi mener selv, vi har fundet en god og brugbar måde at køre en frokostklub på. Vi fornemmer – måske lidt indbildsk – at man er glad (stolt) ved at blive inviteret af klubben til at fortælle eller causere om oplevelser fra et langt og spændende liv, hvad de fleste har haft.

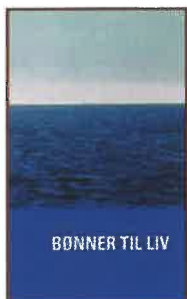
Det viste sig også, at tidspunktet på dagen var udmærket. De første deltagere møder allerede op ved 11-tiden, og så bliver der »snakket«. Vi slutter kl. 13.00, for så er det nemlig muligt for enkelte også at nå et andet sted hen, hvor man begynder kl. 13.30.

Vi kan med god samvittighed og 12 års erfaring varmt anbefale omtalte måde at drive en jævn og folkelig klub i det kirkelige regi på. Som ledetråd har vi benyttet det kendte og udbredte »at være noget for andre«. Vi tror, at det specielt er en stor og god hjælp for de mennesker, som skal »skifte« tilværelse, hvilket som bekendt kan være svært for mange. Det kræver nemlig tid at gå fra at være aktiv til at blive passiv i sin livsform.

P. Vermund Jensen
fhv. overlærer og redaktør
Hjortevej 37
7100 Vejle

B o g a n n e m

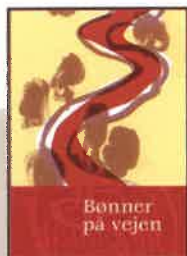
I Folkekirken er der de senere år kommet fokus på bønnens betydning i kristenlivet. Disse tre udgivelser, som alle fortæller enkelt om bøn og indeholder fine bønner, er netop et glædeligt udtryk for dette.

Bønner til liv

Forlagsgruppen Lohse og Bibelselskabets Forlag, 2007.
Red. Thomas B. Mikkelsen, Thorkild Højvig, Tine Lindhardt, Niels Henrik Arendt, Henrik Wigh-Poulsen og Flemming Frækjær Jensen
Indbundet. Kr. 199,-

»Bønner til liv« indeholder både nye og klassiske bønner, som man kan bruge i undervisning og ved andagter. Sangeren Michael Falch, som selv bidrager med en meget smuk bøn, giver denne nye bønnebog disse gode ord med på vejen: *»Denne tekstsamling giver inspiration til bøn. Den rummer masser af ord, vi kan folde vores hænder omkring, råbe vores frygt ud med, vise vor taknemmelighed med eller måske endda rase imod himlen med. Fra den bøn, Jesus selv lærte sine disciple, til skudbønner på helt almindeligt moderne dansk. Bønner til at lære os selv at kende med og i bedste fald vække vores tillid til Gud med. Bøn er måske broen til troen.«*

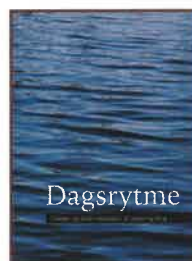

Bønner på vejen

Kirkefondet, 2008.
Hæftet er på 32 sider, illustreret af tegner og grafiker Kim Broström.
Kr. 20,- pr. stk., 25 stk. kr. 300,-

Den anden udgivelse »Bønner på vejen«, som Kirkefondet står bag, har et lille format, men et

stort indhold, som forhåbentligt vil blive til glæde for mange. Foruden fine slidstærke bønner, som man kan gøre til sine egne, indeholder det lille hæfte gode og enkle ord om bøn og lystænding ved sognepræst Werner Fisher-Nielsen. Der er i dag en udbredt længsel efter at give en kristentroen en praksis, og dette lille hæfte er derfor oplagt at bruge som en hilsen til konfirmander, dåbsforældre og andre, som finder vej til kirken.

Dagsrytme

Tidebøn og bibelmeditation til personlig brug v/ Søren P. Grarup.
Unitas Forlag, 2008.
Kr. 40,- pr. stk.,
v/25 stk. kr. 35,- pr. styk.

Dagsrytme er et lille hæfte med tidebøn og bibelmeditation til personlig brug. Tidebøn er bøn lagt i faste rammer, så man ikke selv behøver at finde på ordene, men kan hvile i de ord, som er blevet bedt gennem generationer, og som også i dag bedes ud over hele verden – i kirker, klostre og ved personlig andagt. Mange kristne længes efter at få en daglig rytme i bønslivet, og derfor er man også i en protestantisk sammenhæng blevet opmærksom på, at tidebønnerne her har en styrke. Som Søren P. Grarup skriver indledningsvist: *»At bede tidebøn giver dagen en god rytme. Tidebønnerne er en hjælp til gennem hele dagen at give sig tid og ro til at være nærværende i den levende Guds nærvær.«*

Marianne Bønløkke, præst ved
Diakonissestiftelsen, Frederiksberg.

Med hovedet i himlen og begge ben på jorden

– en praksisbog i kristen spiritualitet.
Forfatter: Signe Malene Berg.
Unitas Forlag 2008.
Kr. 148,-

Her er en ny bog, som overrasker på den gode måde. Det er en forfriskende anderledes bog om kristen spiritualitet og den vil os noget godt.

Målet er, at vi skal blive opmærksomme og nærværende overfor det Guds rige, som er midt iblandt os, som Jesus siger. For det er jo ganske rigtigt, som forfatteren skriver indledningsvist: »Midt i det daglige trummerum har Guds rige det med at blive overset. Men ifølge Jesus er det altså lige foran snuden på os.«

Derfor opfordres læseren til gennem 28 dage og i ca. 20 minutter hver dag at sanse – ja, føle, se, fornemme og virkeligt mærke, hvad det vil sige at leve som kristen. Sagt med andre ord bliver man gennem en tid hjulpet og inspireret til en kristen åndelig praksis. Der er mange gode tanker og pudsige øvelser, og bogen er skrevet i et sprog, som er båret af både humor og alvor.

Signe Malene Berg har i sit arbejde som natkirkepræst ved Københavns Domkirke mødt mange kirkegængere, som søger konkret viden om kristen tro og praksis. Derfor er bogen også meget konkret og klar i sit bud på, hvordan man for alvor kan få øjnene op for, at Gud findes og at han vil os noget.

Hvordan man gennem 28 dage kan leve som en kristen må man selv læse sig til og så prøve sig frem – og bogen kan bestemt anbefales, da den rummer et

nyt frisk bud på en rejse ud i den kristne spiritualitet!

Allerede nu kan det dog afsløres, at »sko« spiller en vigtig rolle undervejs på rejsen – og det skal også understreges i netop dette tidsskrift, at flere af øvelserne fint kan bruges sammen med konfirmander.

For eksempel dag 5, hvor man træner i at lægge bekymringerne fra sig eller dag 9, hvor øvelsen går ud på at lægge mærke til nogle af de fodspor man sætter.

Læs bogen og bliv inspireret!

Marianne Bønløkke, præst ved
Diakonissestiftelsen, Frederiksberg.

Som fuglen i skov

– en bog om babysalmesang
af Ingrid Oberborbeck
Forlaget Dansk sang
Indbundet. Kr. 300,-

Denne bog er umiddelbart indbydende. Størrelsen er i A4 format og er sat med stor skrift og holder sig åben, når man slår den op – dejligt når man skal øve sig!

Bogen har en omfangsrig, overskuelig og detaljeret indholdsfortegnelse, hvilket gør, at man straks får lyst til at dykke ned i bogen.

I introduktionen lægges tonen og holdningen: respekt for barnet, den voksne og kirkerummet.

Der er tænkt på det hele: overvejelser før start, valg af sange og salmer, musikledsagelse/instrumenter, brug af rummet og kirkeåret og evt. af organisten.

Efter præsten Hans Boas' overvejelser følger afsnittet om praksis – dels en kort gennemgang af et

B o g a n n

forløb og dels med en mængde af sange/ salmer med tilhørende ideer til fagter, danse, brug af rekvisitter mm. Bogen slutter med en gennemgang af og »opskrift« på 2 småbørnsgudstjenester ved sognepræst Bent Ahrendt.

Det er tydeligt, at forfatteren har mange erfaringer inden for feltet og har udøvet babysalmesang i flere forskellige slags kirker (nye som gamle bygninger), og man mærker, at stoffet er gennemprøvet.

Jeg underviser selv i babysalmesang og har fået nye ideer til bl.a. brug af døbefonten og opmærksomhed på at inddrage forældrenes forslag (også sange på andre sprog findes i bogen)

Bogen kan varmt anbefales – med den i hånden har du stof til mange år fremover.

Kirsten Gravesen, Sognemedarbejder i Hedegårdskirken, Ballerup og musiklærer.

Kristendom med voksne

– voksne og kirke i lære hos hinanden

Af Marie K. Monrad og

Bent R. Arendt

Aros Underviser, 2007.

Kr. 249,-

I Fyens Stiftsbog 1971, der prydes af Sven Havsteen-Mikkelsens træsnit af en gravsten i Bregninge, kan læses en artikel af daværende sognepræst Johs. Johansen på Thurø med overskriften »Undervisning i kristendom – nogle personlige bekendelser«. Han skriver: »Når jeg har kunnet få lejlighed dertil, har jeg udøst min vande med at undervise i kristendom. Helst over for kolleger, så emnet faldt ind under 'brødrenes indbyrdes samtale og trøst'.« Lidt senere skriver sognepræsten: »Det lykkedes at gøre sagen

om kristendom til fortærende og trættende remser eller til plævrende sentimentalitet, sådan at overdimensioneringen på skemaet og 'det subjektivt forkyndende' bevirkede, at teenagere herefter gik i en lang bue om alt, hvad der smagte af kristendom. Nu er faget vist vintervejen.«

Bogen »Kristendom med voksne« vil det stik modsatte. Den er en opmuntring til alle os, der i disse år har brug for opmuntringen i formidlingen af kristendommen i verden med mange tyndinger og overflod på det religiøse marked. Det står ligefrem skrevet allerede forordet, at »den er et forsøg på at bidrage og OPMUNTRE til kirkens kristendomsundervisning for voksne.«. Et langt tungt afsnit om læringsteorier vil for præsten være en udfordring, men godt at blive klogere af. Det at undervise kan gøres på mange måder og hjælpe andre på vej og dermed blive i stand til at formulere sig om den kristne tro.

Samtidig påpeger forfatterne gang på gang med en løftet pegefinger til præstestanden, der ikke er til at tage fejl af, at vi godt kan lægge vore »fine fornemmelser« på hylden, møde den spørgende og søgende i dialogens felt og ikke oppe fra prædikestolen.

Vi skal som akademiske, højt lærde og med traditionens selvhøjtidelighed lære at tage folk alvorligt og møde deltagerne, hvor de er og ikke være bedrevidende, så al dialog stoppes. Det er der absolut brug for, for ikke at løbe sur i folks udtalte mangel på historisk og kirkelig kendskab. Derfor er det første kapitel »Fortæl mig om kristendommen« meget opløftende, lidt frækt og humoristisk fortalt. Det fortæller, hvor godt det er ikke at være akademisk selvhøjtidelig; men at sige tingene som de er. Præsten annoncerer ligefrem heftig om en aften om kristendommen kort fortalt efter opfordring fra en af disse kirkelige strejfer, der selvfølgelig slet ikke dukker op. Det gør i stedet en skare, hvor halvdelen

ved en hel masse efter mange års kirkegang, og måske menighedsrådsarbejde. De vil benytte lejligheden til at kloge sig og markere et skel over for de strejfende, bemærker forfatteren lidt vovet. Den anden halvdel er de her religiøse og kirkelige strejfare. Hovedårsagen til at folk kommer er tilhøret – øl, vand, kaffe – og konstaterer den ene af forfatterne lunt. Det fik de også at vide i studietiden, og at det var årsagen til den store vækst i den første kristne menighed.

Gudsmødet er for de fleste mødet i erfaringsfeltet – det, der gør Gud nødvendig for dem i lyst og nød. Det bruger selv har oplevet, uanset om det er i en menighed eller udenfor.

Derfor må og skal undervisningen, pointerer B. Arendt, tage udgangspunkt i en erfaringsteologi, der går ud på i al sin enkelthed at anerkende brugerens tilgang. Hvad end den måtte være – om det er form, indhold eller afprøvning af forestillinger. Samtidig skal underviseren ikke »stå i vejen«, så de, der undervises, ikke kan komme til orde.

Straks spidser teologen ørerne – skal vi nu gå med på det værste! Det er, fastholder forfatteren, fordi meget få kan tro i fuldstændig, permanent Kristus-bevidsthed – nærmere som markeringer på livsvejen.

En anke er bogens sprog, der er snørklet, fortættet og det flyder ikke let for forfatterne. Selv meget enkle sætninger synes udviklede og må læses flere gange. Især det meget teorimættede afsnit synes at gå lidt »dødt«. Derfor er det godt, selv for den læsevante, at bogen afsluttes med helt konkrete undervisningsforløb og fint gennemarbejdede forslag til gudstjenester med kompetente teologiske tanker. Ellers ville det være svært for læseren at samle op til videre opmuntring.

Sognepræst Agnes Haugaard,
Bregninge-Søby, Ærø

Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster

Præstehøjskolen
Folkekirkens Pædagogiske Institut
Kirkeallé 2, DK-6240 Løgumkloster
Telefon 7474 3213, E-mail: tpc@km.dk
Hjemmeside: www.tpcloegumkloster.dk

KURSUS 14/09

Grundkursus i kirkelig undervisning, 2
23. februar – 27. februar 2009
Ansøgningsfrist: 23. november 2008

KURSUS 18/09

Sognemedhjælpernes 4-ugers efteruddannelse, VII, 1
9. marts – 13. marts 2009
Ansøgningsfrist: 9. december 2008

KURSUS 34/09

Fortællerens redskaber
18. maj – 20. maj 2009
Ansøgningsfrist: 18. februar 2009

Yderligere informationer og tilmelding
www.tpcloegumkloster.dk

VIDEREUDDANNELSE **for kirkelige medarbejdere/sognemedhjælpere**

Kirkefaglig Videreuddannelse

Undervisning på mandage
på Diakonissestiftelsen

- Religionspædagogik, nov.-dec. 2008
- Kristentro og Islam, jan.-feb. 2009
- Kirkens omsorg, marts-maj 2009

Læs mere på
Kirkefaglig-videreuddannelse.dk